

Çiftçilerimizin bir yıllık emeği karşılığı tarladan elde edecekleri ürünün çesitli nedenlerle depoya girememesi, kaybolmasıdır. % 1 lik bir ürün kaybı ülke çapında yaklaşık 250000 ton hububat demektir. Bu kayıplar;

- * Hasat öncesinde
- * Hasat esnasında
- * Hasat sonrasında meydana gelmektedir.

Hasat öncesi kayıplar; daha biçerdöver tarlaya girmeden önce tarladaki ürünün kendiliğinden veya olumsuz hava şartlarından dolayı dökülmesi ile oluşan kayıplardır. Bu kayıpları azaltabilmek için., tohumluk

seçiminde yatmaya, dökülmeye, hastalıklara dayanıklı ve toprağa uygun çeşitler seçilmelidir. Bu seçim yapılırken tarım il ve ilçe Müdürlüklerinden yardım istenilmelidir.

Hasat esnasındaki kayıplar; Biçerdöverin hasat sırasında dane ve başakları tarla

yüzeyine dökmesi ve biçerdöver organlarının doneleri kırması sonucu oluşan kayıplardır. Bu kaybın önlenmesi için hasat zamanı iyi tesbit edilmelidir. Erken hasat, ürünün harmanlanma kabiliyetini azalttığı gibi, dane hasarlarının artmasına da sebep olur. Gecikmiş hasat ise, biçme kayıplarının anormal artmasına sebep olduğu gibi üründe kendiliğinden dökülmeleri ortaya çıkarmaktadır. Kayıpların büyük bir bölümü hasat esnasında meydana gelir.

Hasat sonrası kayıpları; Hasat sonrası yükleme boşaltma nakliye ve depolama sırasında meydana gelen kayıplardır, Biçerdöverlerle hasat da kayıpların sebepleri şu şekilde sıralanabilir.

- * Biçerdöverin ayar ve bakımlarının, operatörün teknik bilgi eksikliği veya ihmalden kaynaklanan nedenlerle gerektiği şekilde yapılmaması.
- * Sürücülerin kısa sürede çok fazla iş yapma isteğinden kaynaklanan hızlı biçim.
- * Biçerdöveri fazla zorlamamak ve çok iş yapabilmek için yüksekte biçim yapmak
- * Eski ve bakımsız biçerdöverlerle çalışmak.

Biçerdöver kullanan kişilerden "Biçerdöver Operatör Belgesi" bulunmayanlar biçerdöver kullanamazlar. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı teknik elemanları biçerdöverleri arazide takip edip gerekli kontrolleri yapmaktadır. Tavsiyelerine uyunuz, problemlerinizi elemanlara aktarınız

Dane kaybının basit yöntemle tesbiti;

- Tarlayı temsil edebilecek uygun bir yerde

1 metrekare bir alan içerisinde bulunan başaklar sayılır. Her bir başaktaki dane sayısı yeteri kadar ovalanıp sayılmak suretiyle ortalama olarak bulunur. Bu değer metrekarede bulunan başak sayısı ile çarpılarak 1 m²'deki dane adedi bulunmuş olur. Ekilen ürünün 1000 donesinin ağırlığı ile bu değer çarpılıp 1000'e bölündüğünde 1 m²'deki donelerin ağırlığı bulunmuş olur. Bazı ürünlerin 1000 dane ağırlıkları aşağıda verilmiştir.

BUDAY	1000 dane ağırlığı
Gediz 75 (Sert)	47,5 gr
Bolal (Yumuşak)	39 gr
Sakarya 75 (Yumuşak)	46 gr
Porsuk	38 gr
Kıraç 65 (Yumuşak)	40 gr
Bezostaya (Yumuşak)	44 gr
Dicle 74 (Sert)	41-45 gr
Cumhuriyet 75 (Yumuşak)	50-54 gr
Kunduru 1149 (Sert)	57-62 gr
ARPA	
Cumhuriyet 50	45 - 50 gr
Yerçil 47	45 - 50 gr
Tokak	49 gr
YULAF	25 gr
ÇAVDAR	25 gr

Çizelge 1: Bazı buğday çeşitlerinin 1000 dane ağırlıkları

Tarlanın veriminin bulunması

Örnek: 1 m deki başak sayısı = 200 gr

1 başaktaki dane adedi = 25 gr

1000 dane ağırlığı = 50 gr

1 m²'deki dane adedi = 200 x 25 = 5000 dane
5000 x 50 /1000 = 250 gr 1 m² 'deki donenin
ağırlığı
1 m²' de 250 gr, 1 dekada 250 kg¹ a eşittir.

Örnek: 1 m² deki başak sayısı = 350

1 başaktaki dane adedi = 25

1000 dane ağırlığı = 45 gr

1 m²'deki dane adedi = 350x25=8750 dane

8750 x 45

1 m² 'deki danenin ağırlığı = 393,75 gr

1000 1 m²' de 394 gr, 1 dönümde 394 kg' a eşit-
tir.

Dane kaybı nasıl ölçülür?

Bunun için eni ve boyu 50 santimetre olan
kare şeklindeki bir çita alınız. Bunu, biçerdöve-
rin arkasında hasat edilen yerlere (her iki ayırı-
cının geçtiği yere ve namlunun üstüne) koyunuz
ve bulduğunuz doneleri sayınız, 1000 dane ağırlı-
ğı ile çarparak gram olarak ağırlığını bulunuz.
Bunu 133 sabit sayısı ile çarparak, tarla verimi-
ne bölünüz, sonuç size dane kaybını verecektir.

Zor mu göründü, bir örnekle basitleştirelim. 3
çerçeve içinde bulduğunuz daneler ağırlık olarak;
a çerçevesinde 2 gr
b çerçevesinde 5 gr
c çerçevesinde 3 gr
üç çemberde toplam 10 gr dökülmüş dane tespit
edelim.

Tarla veriminiz 250 kg olsun.

$$133 \times 10 / 250 = 5,32$$

Dane kaybı % 5,32 olarak bulunur.

Dane kaybı % 2,5-3 u geçmemesi gerekir.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**AFYONKARAHİSAR İL VE İLÇE
TARIM MÜDÜRLÜKLERİ**

Afyonkarahisar İl Tarım Müdürlüğü
Santral — 213 71 00

İlçe Müdürlükleri

Başmakçı	4113177	İhsaniye	2715008
Bayat	4912244	İsçehisar	3413717
Bolvadin	6126376	Kızılören	5717307
Çay	6312018	Hocalar	5512278
Çobanlar	2612486	Sandıklı	5125057
Dazkırı	4213010	Sincanlı	3117010
Dinar	3536047	Sultandağı	6561025
Emirdağ	4412032	Şuhut	7181012
Evciler	4312160		

BIÇERDÖVERLE HASATTA DANE KAYBI

2010